

MYŚLI I LUDZIE

Agnieszka Kijewska

Eriugena

WIEDZA
POWSZECHNA

MYŚLI I LUDZIE

Seria „Myśli i Ludzie” przedstawia sylwetki i poglądy filozofów, socjologów, psychologów. Każdy tomik zawiera krótką monografię myśliciela, kierunku lub szkoły oraz wybór najbardziej reprezentatywnych dla nich pism.

Jan Szkot (IX w.), zwany Eriugeną, czyli pochodzącym z Irlandii, był jednym z najbardziej twórczych i intrygujących myślicieli wczesnego średniowiecza. Żył na dworze Karola II Łysego, wnuka Karola Wielkiego. Był tłumaczem patrystycznej literatury greckiej, w tym pism Pseudo-Dionizego Areopagity. Teologiczno-filozoficzną myśl Wschodu i Zachodu połączył w swoim systemie w oryginalną syntezę, która słusznie zasłużyła na miano epopei metafizycznej.

Agnieszka Kijewska jest historykiem filozofii starożytnej i średniowiecznej. Pracuje w Zakładzie Historii Filozofii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Interesuje się głównie starożytnym oraz średniowiecznym neoplatonizmem. Jest autorką monografii: *Neoplatonizm Jana Szkota Eriugeny. Podmiotowe warunki doświadczenia mistycznego w tradycji neoplatonickiej* oraz *Księga Pisma i Księga Natury. Heksaameron Eriugeny i Teodoryka z Chartres*, tłumaczem pism Eriugeny oraz Boecjusza, a także redaktorem wydawnictw zbiorowych, m.in. *Platon – nowa interpretacja* (z E. Zielińskim).

W przygotowaniu:

Miroslaw Chalubiński **Fromm**

Włodzimierz Tyburski **Elzenberg**

**WIEDZA
Powszechna**

ul. Józefa 26, 00-054 Warszawa, tel. (0-22) 827 07 99, fax w. 131
Harmonia i Anagoria w/wyflorze: ul. Prymasa Tysiąclecia 60-62
01-424 Warszawa, tel./fax (0-22) 877 17 42
Kolejność internetowa: www.wiedza.pl

ISBN 83-214-1336-6

01

MYŚLI I LUDZIE

Agnieszka Kijewska

Eriugena

WIEDZA
POWSZECHNA
Warszawa

Spis treści

Wprowadzenie	5
Eriugena. Życie i dzieło'	11
Irlandzkie korzenie Eriugeny	11
Działalność na dworze karolińskim	14
Pierwsze kontrowersje doktrynalne	19
Fascynacja myślą grecką; prace translatorskie	22
<i>Periphyseon</i> - epepeja metafizyczna	25
Komentowanie Biblii	29
Eriugena - filozof i uczyony	35
Koncepcja sztuk wyzwolonych i ich rola w procesie poznania	35
Fizjologia - nauka o naturze	39
Racjonalizm Eriugeny	42
Badanie struktury wszechświata	47
Eriugena teolog	52
Bóg jako Nicość i Istota wszystkich rzeczy	52
Proces stwórczy jako teofania	57
Rola Trójcy Świętej w dziele stworzenia	60
Stworzenie świata materialnego: egzegeza pierwszych dni stworzenia	64
Powstanie istot żywych	70
Eriugena - twórca antropologii	75
Stworzenie człowieka i stworzenie wszystkiego w człowieku	75
Doskonałość natury ludzkiej	80
Upadek człowieka	86
Struktura bytu ludzkiego	92
Intelekt jako najwyższa władza duszy	96
Eriugena mistyk	101
Koncepcja powrotu eschatologicznego	101
Etapy powrotu	105
Powrót mistyczny	111
Zakończenie	116
Ważniejsze daty z życia Eriugeny	120
Bibliografia	122
WYBÓR PISM	
Wiersze Jana dla króla Karola	129
Interpretacja Biblii	130
Homilia Jana Szkota Tłumacza <i>Hierarchii</i> Dionizego	130
Komentarz Jana Szkota do <i>Ewangelii według Jana</i>	143
Czwórpodział natury	150
Teofania	156
Traktat o nicości	160
Natura ludzka jako raj	183